

Referat

DIALOGMØTE MED MATTILSYNET OM DERES UTTALELSE TIL KYSTSONEPLANEN FOR TROMSØREGIONEN

Når: Onsdag 20.04.2022 Kl.: 09:00 – 10:00

Hvor: Teams

Hvem: Mattilsynet: Kjersti Lien, Cathrine Lofstad, Margareth Bergesen

Tromsø kommune: Ingrid Berthinussen (prosjektleder)

Karlsøy kommune: May-Jorunn Corneliussen

Agenda	Oppsummering
Velkommen	Prosjektleder ønsket velkommen og orienterte kort om uttalelsen som er mottatt fra Mattilsynet ifbm høringen av Kystsonenplanen for Tromsøregionen.
Uttalelse, ikke innsigelse	<p>Mattilsynet har ikke benyttet seg av muligheten til å reise innsigelse til ny arealbruk, men har varslet at de i klareringsprosessen likevel vil kunne gi avslag på søknader. Det innebærer at kommunen vil kunne avsette arealer som med stor sannsynlighet vil kunne avslås ved en etableringssøknad.</p> <p>Mattilsynet: Årsaken er at det er sjelden de på forhånd kan si ja eller nei til noe. Det kan være at avstandskrav i retningslinjer sier avslag, men at det er spesielle sider ved søknaden/lokaliteten som gjør at den likevel kommer gjennom nåløyet.</p>
Dåfjord indre	<p>Det vil ut fra Mattilsynets vurdering bli gitt et avslag på en etableringssøknad. Med den teknologien som i dag eksisterer, så er anlegg i praksis semilukkede. De er ikke kjent med at det finnes semilukkede anlegg som desinfiserer avløpsvann. Det innebærer at avløpsvann vil slippes ut og utgjøre en smittekilde ovenfor settefiskanlegget. Teknologi for å samle opp slam er på begynnerstadiet, men den tar ikke smitte. Det er ikke desinfeksjon av avløpsrør for å ta knekken på smitte. Denne teknologien samler kun opp faste bestanddeler, slik at sedimenteringen under anlegget blir mindre.</p> <p>Minsteavstandskravet mellom settefiskanlegg og matfiskanlegg på 5 km. Dette gjelder selv om det er et grunnleggende krav at settefiskanlegget desinfiserer sitt inntaksvann. Det at settefiskanlegget desinfiserer sitt inntaksvann vil derfor ikke være et grunnlag for å godta kortere avstand til matfiskanlegget.</p> <p>Det må derfor gjøres virkelig gode tiltak på det semilukkede anlegget som tilsvarer at man i praksis kan si at avstanden smittemessig/smittebarriæren tilsvarer minst 5 km. De 5 km måles fra inntak/avløpsledningen til settefiskanlegget. Det er dermed ikke luftlinjen som måles.</p>

Det understrekes at det er matfiskanleggets avløpsvann som utgjør et problem. Så lenge det ikke desinfiseres vil det være en smittekilde.

Kommunene: Kan det settes inn bestemmelser/vilkår som gjør at anlegget kan tillates?

Mattilsynet: Anmoder om forsiktighet i å sette inn vilkår som skal garanterer tillatelse. En tillatelse hviler på regelverket knyttet til smittehensyn og biosikkerhet - og det ansvaret ligger ene og alene på aktørene. Ved nyetableringer er det den eksisterende strukturen som er førende før vurderingene. Settefiskanleggene er jokere og veldig viktige. De er kimen for alt som skjer i sjøen. Det at fisken står lengre på land gjør også at det er enda viktigere at det vannet som tas inn er fritt for smitte. Selv om det er samme firma/aktør som har både settefiskanlegget og det foreslåtte matfiskanlegget, så vil fisk fra settefiskanlegget kunne ende opp hos andre aktører. Det anbefales å ikke sette andre bestemmelser til en lokalitet her enn å vise til Mattilsynets hygiene- og biosikkerhetsregelverk.

Regelverket er nå under revidering og det legges opp til at nettopp biosikkerhet og aktørens ansvar blir enda viktigere.

Det pekes videre på at et slik semilukket anlegg kunne plasseres andre steder, i nødvendigvis rett utenfor settefiskanlegget som blir en risiko for seg. Det er ikke krav om 5 km mellom matfiskanlegg i samme brakkleggingsgruppe.

De peker videre på at å være næringsvennlig, ikke betyr å ensidig å legge ut rosa flekker på kartet. Omdisponering og restrukturering av biomasse og lokaliteter er en del av vekst og det fremtidige potensialet det også. Dagens struktur er suboptimal. Hvis kommunene er edruelege og kun legger ut relevante lokaliteter og heller er drivere på å få i gang prosesser som må starte hos aktørene. Strukturering baseres på frivillighet hos aktørene. Kommunene kan bidra til å fremme innsikten på at ved å gjøre ting litt annerledes i enkeltområder, så kan man faktisk få en større produksjon og en større vekst og inntjening ut av det – enn ved å tegne inn urealistiske rosa flekker i kartet som bidrar til frustrasjon med hensyn på etableringssøknader som ikke fører frem.

I produksjonsområde 12 er det under oppstart et kjempestort planarbeid og strukturarbeid som det bør følges med på.

Oppsummert: Basert på dagens kunnskap, både med hensyn til eksisterende regelverk og det Mattilsynet kjenner til av eksisterende metoder som er anerkjent med hensyn til semilukkede anlegg og rensning av avløpsvann, så vil det i dag bli avslag. Regelverket er imidlertid teknologinøytralt, og med fremtidig metodeutvikling vil det potensielt kunne tillates i fremtiden. Det kan imidlertid ikke garanteres. Det understrekes også at det er et skjerpet krav til biosikkerhet og her er settefiskanleggene svært viktige, jf, ovenfor.

Mattilsynet støtter forslag om å starte opp en dialog mellom aktører og de ulike etatene med tanke på strukturering – mellom denne og neste planprosess. Det er næringen som må gjøre jobben, men myndighetene kan

	<p>bidra med å sette fokus på det. Tidlig oppstart av dialog vil gi et best mulig grunnlag for omstrukturering i forbindelse med neste revisjon av kystsoneplanen.</p>
<p>Tetthet på lokaliteter i Karlsøy, jf koordinert brakklegging, sykdommer mv. Dette er en problemstilling som er tatt opp av flere i høringsinnspillene. Vi skulle gjerne hørt deres tanker rundt dette.</p>	<p>Det har vært en del ILA-sykdom ved Reinøya Grøtsundet.</p> <p>At de har oppstått tre ILA-tilfeller i løpet av de to-tre siste årene ved Reinøya har ikke nødvendigvis noe med tettheten av anlegg å gjøre. Det kan oppstå hvor som helst og det er ikke funnet at det har vært slektskap mellom de virusene som har oppstått i de tre tilfellene.</p> <p>Det kan komme inn via ulike kilder; det kan ligge latent i settefisk – at de har det med seg inn i anlegget; via sjøveien – den ufarlige varianten er vanlig og finnes i vanmassene. Normalt gir den en mild forkjølelse, men så kan den mutere og bli til den farlige varianten. Når det først oppstår er det viktig at anleggene ikke ligger for tett, slik at det er mulig å hindre spredning.</p> <p>Strukturering er inntil videre basert på frivillighet og god risikostyring fra næring/aktører, og vurderes i grunnlag for forsvarlighetsvurderinger av oss (for eksempel ved søknader). Mattilsynet har kun hjemmel til å fatte vedtak overfor enkeltlokaliteter. Avstandskravene Mattilsynet har satt er <u>minsteavstander</u>. Ved store sykdomsproblemer kan vi nok likevel presse næringen til områdetenkning, jf. lenger sør, men vi er da alltid på etterskudd. Forebygging er bedre.</p> <p>Men nytt regelverk fra EU– AHL – vil trolig potensere fokus på blant annet struktur og koordinering. Det nye regelverket legger mer vekt på forebyggende tiltak og peker tydeligere på ansvaret for den som eier dyra-driftsansvarlige. (Det nye regelverket gjelder fiskehelse. Regelverket for fiskevelferd, mattrygghet og biprodukt er ikke endret.) I nytt regelverk kommer krav til at alle anlegg skal ha en biosikkerhetsplan.</p> <p>Biosikkerhetsplanen skal være en dokumentert og faglig vurdert plan som viser hvordan smitte kan komme seg inn i et akvakulturanlegg, spre seg i anlegget og overføres fra det. Planen skal ta hensyn til særtrekkene ved anlegget og fastslå hvilke tiltak som vil redusere de biosikkerhetsrisikoene som er identifisert.</p> <p>Lakselus og andre smittsomme sykdommer er også viktig å ha i bakhodet med tanke på tetthet. Disse vurderingene skal aktørene ha tatt høyde for i sine biosikkerhetsplaner.</p>
<p>Oppdrett av torsk – avstand til gytefelt for torsk</p>	<p>Det står i etableringsforskriftene at det skal tas hensyn til omkringliggende miljø. De vil derfor bestille en strømmåling fra Havforskningsinstituttet som grunnlag for å kunne vurdere faren for smittespredning til gyteområdet. Det vurderes også ut fra gyteområdenes viktighet.</p> <p>Det er en del kunnskapshull på kunnskapsgrunnlaget fordi denne oppdrettstorsken er såpass ny. Mattilsynet har bedt om kunnskapsstøtte fra Havforskningsinstituttet på dette – og deler av dette vil presenteres sammen med Risikorapporten for 2022 som lanseres 4. mai. Det er et eget tema under lanseringen som går på kysttorskbestander og oppdrett av torsk</p>

	<p>i åpne merder. Deler av Mattilsynet faktagrunnlag for sine vurderinger ligger i dette materialet.</p> <p>De peker på at det er en påstand at oppdrettstorsken er så frisk. Det er ikke dokumentert.</p>
Avstandsgrenser fra lakseførende vassdrag til matfiskanlegg	<p>Avstandsgrensen på 2,5 km gjelder for lakseførende vassdrag til oppdrett av anadrome arter – ikke marine arter.</p> <p>Jøvika – den vil mest sannsynlig få avslag på grunn av avstanden til settefiskanlegg. Dette avstandskravet gjelder uavhengig av art.</p>
Produksjonsområdegrense	<p>Kommunene viste til at det er stor avstand fra foreslåtte lokaliteter i Straumfjorden (PO 10) til akvakulturanlegg i PO 11.</p> <p>Mattilsynet informerte om at de måler avstanden fra en lokalitet – ikke til neste akvakulturanlegg – men til produksjonsområdegrensen.</p> <p>De viste til at det er departementet som har fastsatt grensene mellom produksjonsområdene, jf. egen forskrift, hvor hensikten er å hindre spredning av lakselus. Rettferdigjøringen av vekstpotensialet innenfor et PO-område er at det ikke skal være smittespredning mellom områder.</p> <p>HI har kommet med kunnskapsstøtte som anbefaler hvor stor avstanden bør være fra et oppdrettsanlegg til PO-grensen for å hindre spredning mellom områdene. De har anbefalt 15-16 km.</p> <p>Et semilukket anlegg, der vannet tas inn fra dyp hvor det ikke er lus, vil kunne etableres nærmere PO-grensen enn et vanlig åpent anlegg.</p>
Nasjonal laksefjord	<p>Vandringsrute ut i havet. Mer oppdrettsfisk utgjør et høyere lusetrykk og fare for rømt oppdrettsfisk. Laksen er rødlistet.</p> <p>Kviteberg, som er et semilukket anlegg, ligger i tillegg nær lakselv – selv om fare for lus og rømming elimineres, må fare for spredning av sykdom (bakterier og virus) vurderes. De har ingen erfaringssaker nyttet til dette.</p>
Nytt dialogmøte	<p>Det inviteres til nytt dialogmøte når kommunene har vurdert nærmere hvilke lokaliteter man vurderer at det er hensiktsmessig å ta videre.</p>